

Vaimse tervise probleemide ennetamine ja hea vaimne vorm

Helena Väljaste

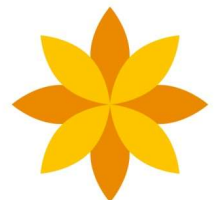
20.07.2025

Enesehool

Mis on vaimne tervis?

„Vaimne tervis on **heaoluseisund**, milles inimene realiseerib oma võimeid, **tuleb toime igapäevase elu pingetega**, suudab töötada tootlikult ja tulemusrikkalt ning on võimeline andma oma panuse ühiskonna heaks. Seega tähendab vaimne tervis enamat kui psüühikahäire või psüühilise puude puudumist – see on inimese **tervise oluline ja lahutamatu** osa ning tema kogukonna heaolu ja tõhusa toimimise alus.“

Ärevuse anum

Tiit Kõnnussaar

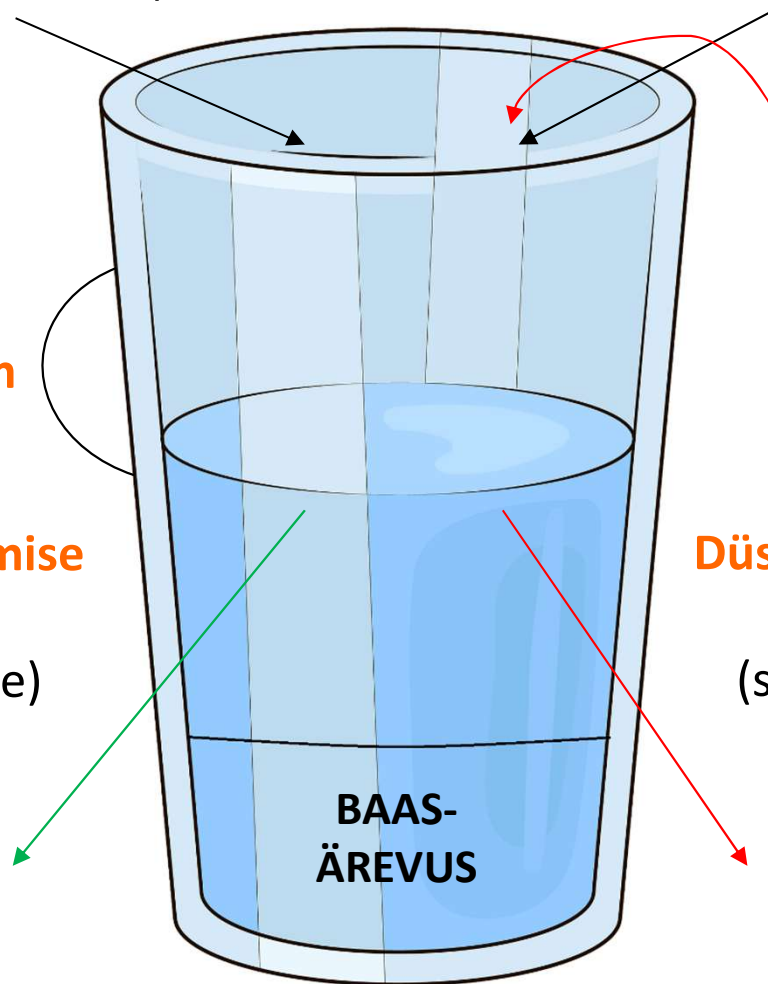
Püsivad allikad
(töö, lapsed, kodu, laen)

Ootamatud allikad
(haigus, tüli, õnnetused)

Sümptom

Funktsionaalsed maandamise viisid
(trenn, hobid, suhtlemine)

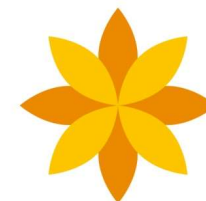
Düsfunksionaalsed maandamise viisid
(sõltuvused, käitumismustrid)

Teadlikkus aitab ärevuse taset reguleerida

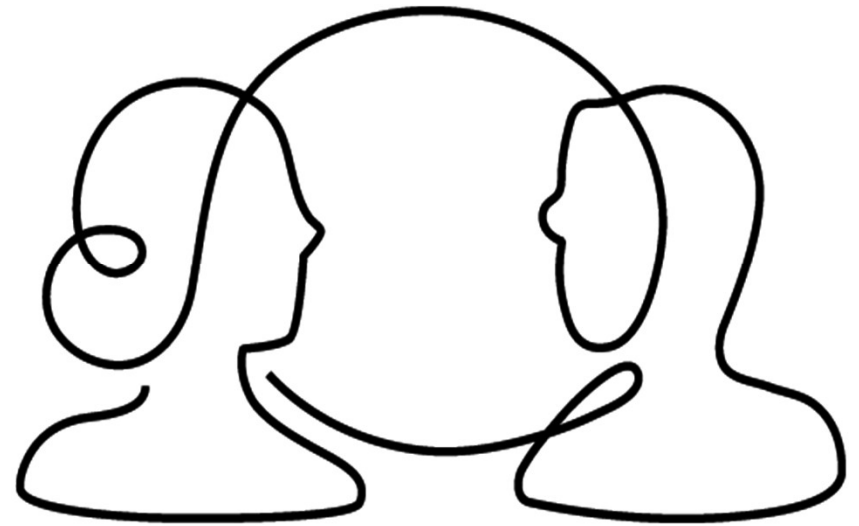
Võta vaimse tervise vitamiine

- **Maga hästi** - une ajal taastuvad Sinu olulised kehafunktsioonid, une ajal Sa puhkad.
- **Toitu hästi** – tarbi kõiki toidugruppe, parajas koguses ja heal ajal.
- **Liigu hästi** – leia Sulle sobilikke viise liikumiseks, sest tervislik liikumine ja sport on head nii Su kehalisele kui vaimsele tervisele.
- **Suhtle hästi** – leia võimalusi mõnusaks suhtlemiseks, sest head suhted on üks inimese põhivajadusi.
- **Tunne häid emotsioone** – tee toredaid asju ja tunne rõõmu kõigest heast, sest positiivsete emotsioonide kogemine teeb Sind õnnelikuks.

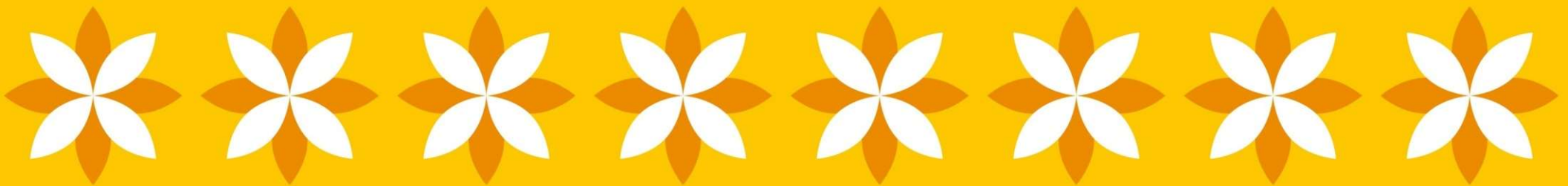

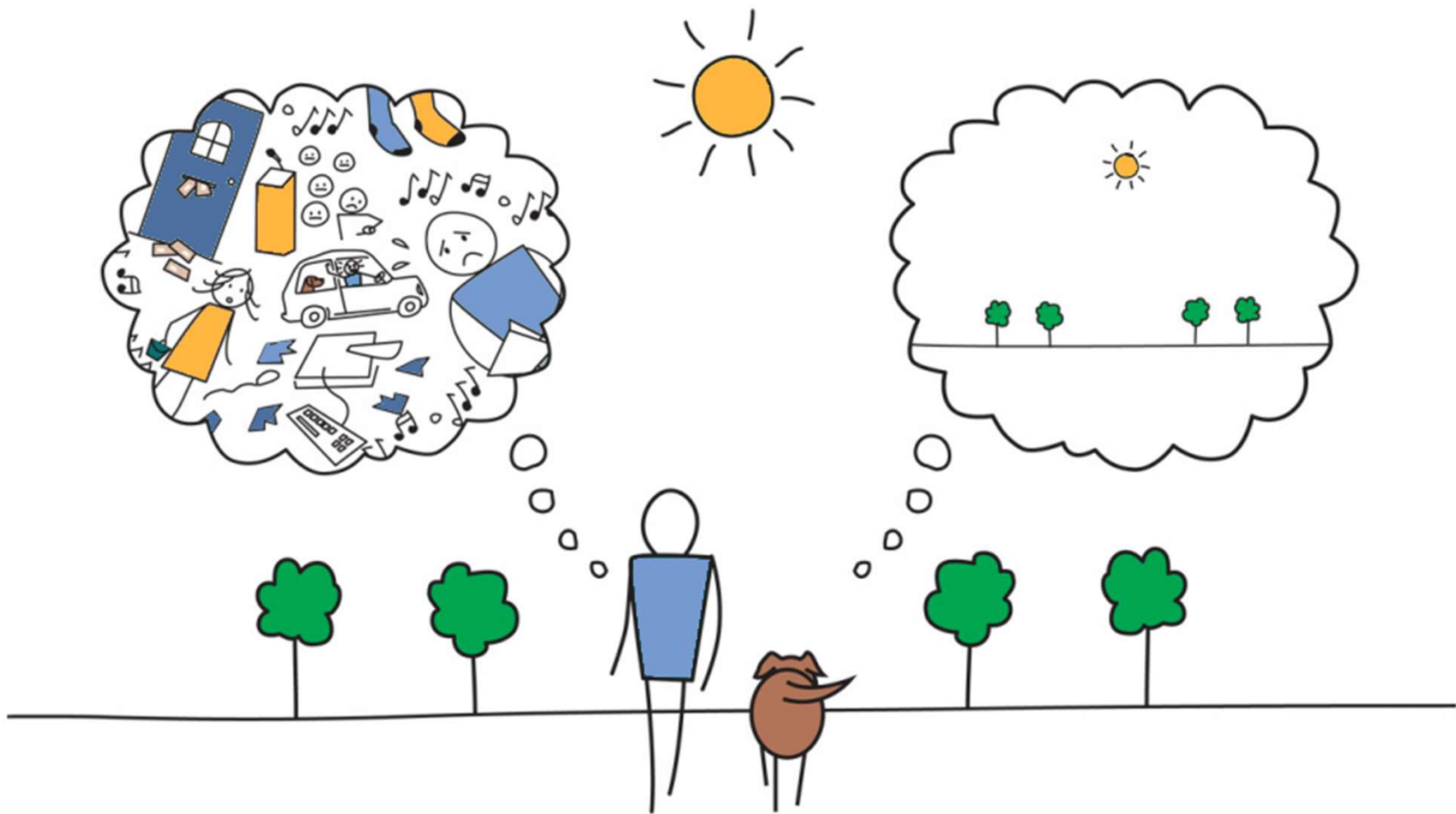
Jagame

- Kuidas mina ärevust maandan?
- Mis mind kõnetas ärevuse anuma metafoori juures?

* **Kuulates** ole teadlik, et kuulad, **rääkides** ole teadlik, et räägid

Hingamisruum

3-minutiline hingamisruum

Teadvelolekul põhinev kognitiivteraapia (MBCT)

TEADVUSTA: Võta automaatpilot maha. Küsi endalt: “Mida ma kogen praegu... mõtetes... tunnetes... kehas?”

FOKUSEERI: Koonda tähelepanu täielikult hingamisele ja sellest tekkivale liikumisele alakõhus.

LAIENDA: Avarda tähelepanu nii, et see hõlmaks kogu keha. Tunneteta, kuidas terve keha hingab – pealaest varvasteni – ning teadvusta ka ruumi enda ümber.

Liikumisamps

Ole seal, kus Su jalad on:
toeta jalatallad maha

Kohalolu tegevustes

- Aeglusta tegevus
- Tunnetä füüsilisi aistinguid
- * Naudi

Kaks režiiimi

Narratiivne

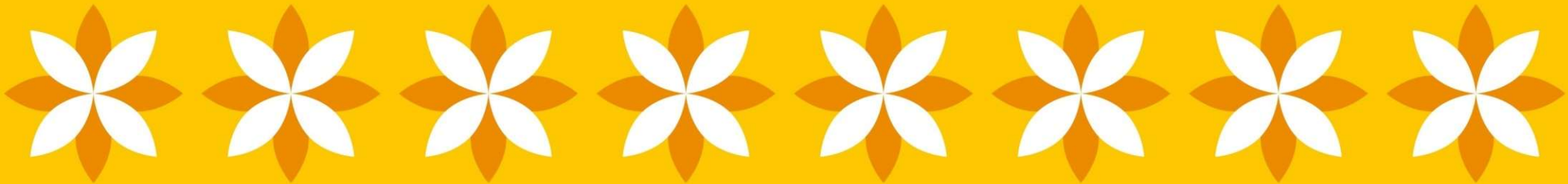
Kogemuslik

See, kuhu suunad oma tähelepanu,
saab Sinu jaoks reaalsuseks

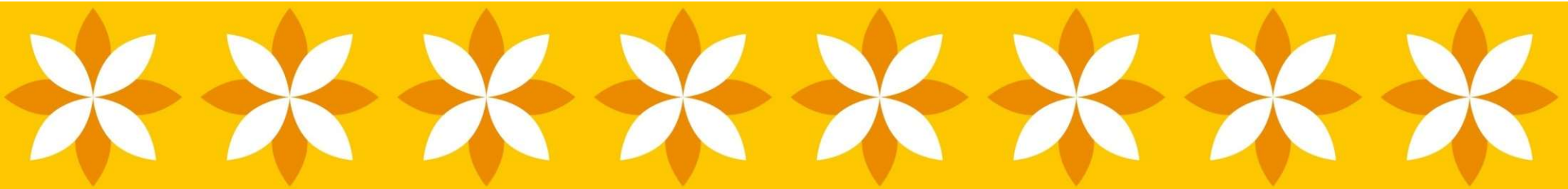

“Tähelepanu on nagu
taskulamp, mille otsas on
tolmuimeja: see imab
sisse kõik, millele valgus
langeb.”

- Rick Hanson

Normaalne inimõistus

**MIND
FUL
NESS...**

Mental Health Foundation
Registered charity 401181 (England) 10309714 (Scotland)

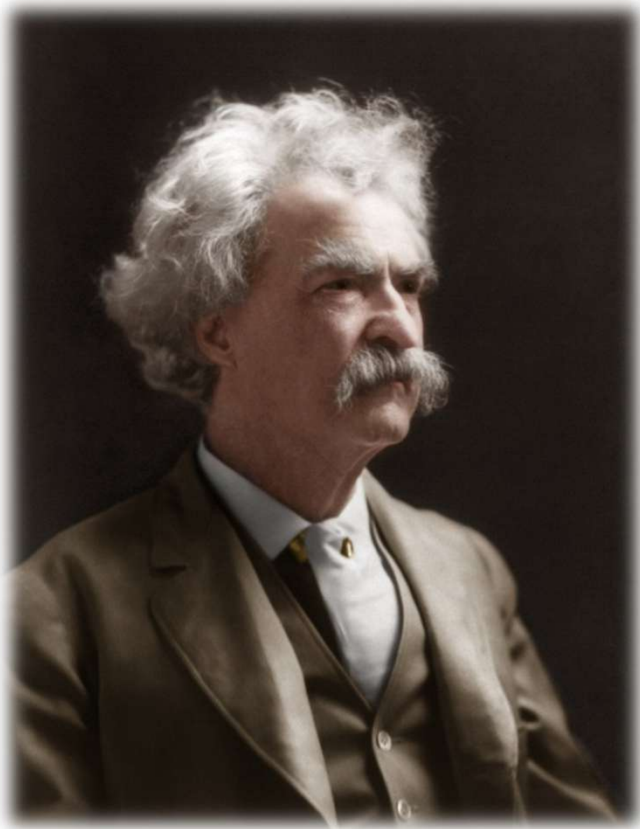
Mõistuse töö

Nii nagu süda pumpab verd, nii toodab mõistus mõtteid. 60 000 mõtet päevas!

Mõned mõtted saavad meid „**konksu otsa**“.

“Ma olen elanud läbi mitmeid kohutavaid asju oma elus. Mõningad neist leidsid ka päriselt aset.”

Mark Twain

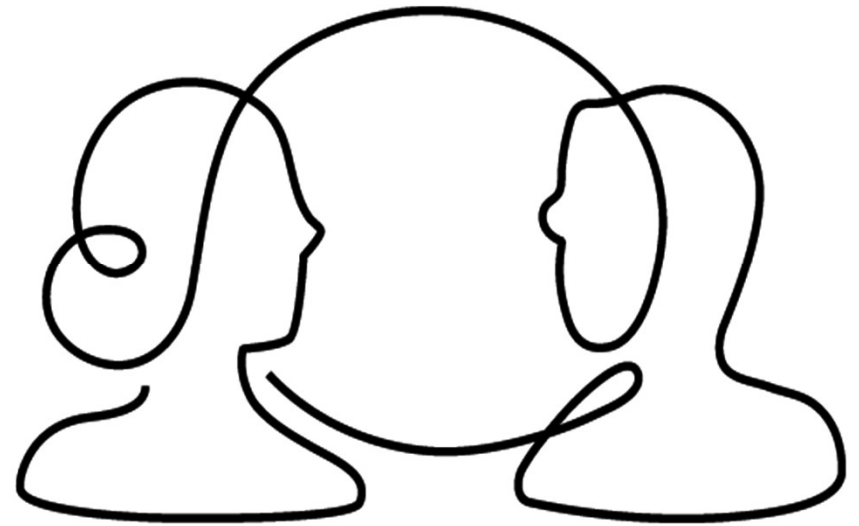
„Mõtted on reaalsed, mitte tõesed“

Tara Brach

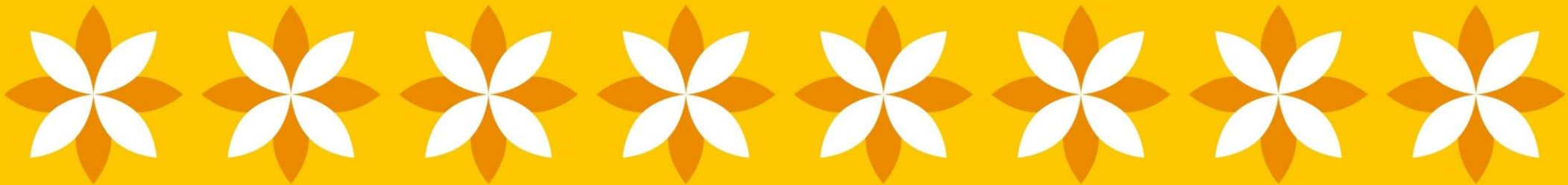

Jagame

- Millised mõtted tekitavad kannatusi?
- Mis aitab mul keeruliste mõtetega toime tulla?

* **Kuulates** ole teadlik, et kuulad, **rääkides** ole teadlik, et räägid

Vabadus mõtetega

- **60 000** mõtet päevas
- **Sildista** korduvaid mõtteid: „Muretsemine“
- Luba mõtetel tulla ja minna: „**See on lihtsalt üks mõte!**“
- Ära usu kõike, mida mõtled! „**Kas see on 100% tõsi?**“
- Täna mõistust: „**Aitäh, mõistus!**“
- **Kuidas veel võiks mõelda?**
- **Vaheta kanalit**

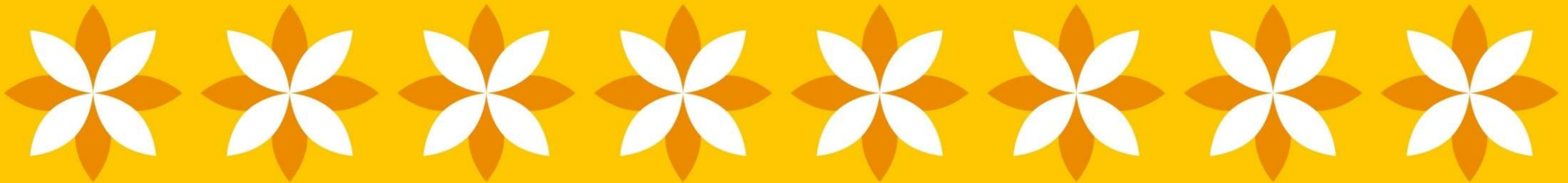
Ma mõtlen, et ...

Aktsepteerimise ja pühendumise treening ACT

...

Ma mõtlen, et ...

Ma märkan, et ma mõtlen, et ...

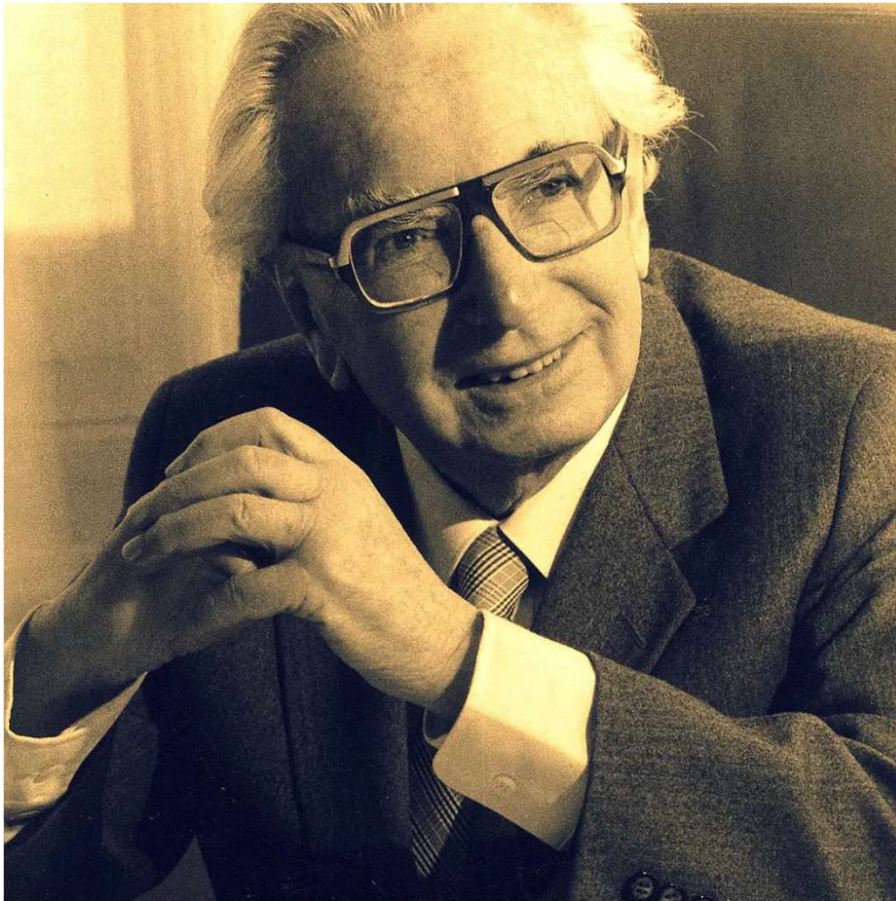

NB!

Sa saad valida oma järgmise mõtte!

- Probleem -> lahendus
- Muretsemine -> heasoovlikkus
- Võrdlemine -> ühisosa leidmine
- Vastupanu -> on, nagu on
- ...

*„Viimane inimlik
vabadus... Valida
suhtumisviisi sellesse,
mis elus juhtub.“*

Victor Frankl

Liikumisamps

Emotsioonid on nagu ilm

Kuidas end seesmiselt toetada?

Tunne pole viga, mida parandada - see on kogemus, mida märgata.

- **Nimeta ja luba olla** (tunnista seda kui käesoleva hetke reaalsust, aktsepteerivalt, ma võin ennast niimoodi tunda)
- **Taju ühendatud inimlikkust** (see on inimlik, niimoodi tunnebki end keegi, kes...)
- **Ole enda vastu sõbralik** (kuidas ma kohtleksin praegusel hetkel oma head sõpra?)

Heale avanemine

Dr. Rick Hanson

1. **Märka** head
2. **Võimeda** seda
(pikenda, naudi)
3. **Küllastu** sellest

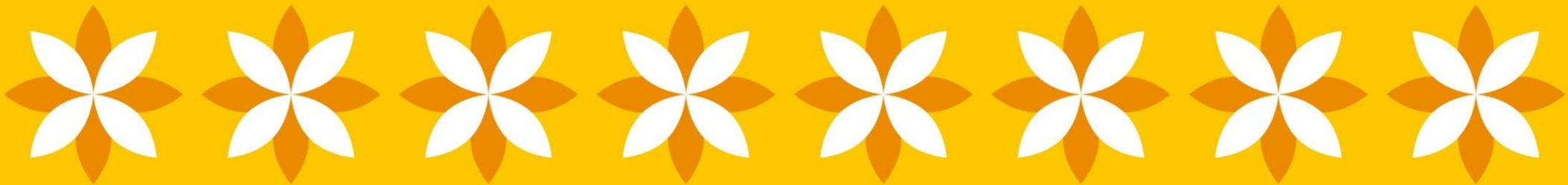

5 head asja tänasest hommikust

- A räägib. B kuulab.
- B kuulab. A räägib.

* **Kuulates** kingi kogu oma tähelepanu teisele, **rääkides** ole kohal ja väljenda seda, mis on tõene selles hetkes

Häid ressursse

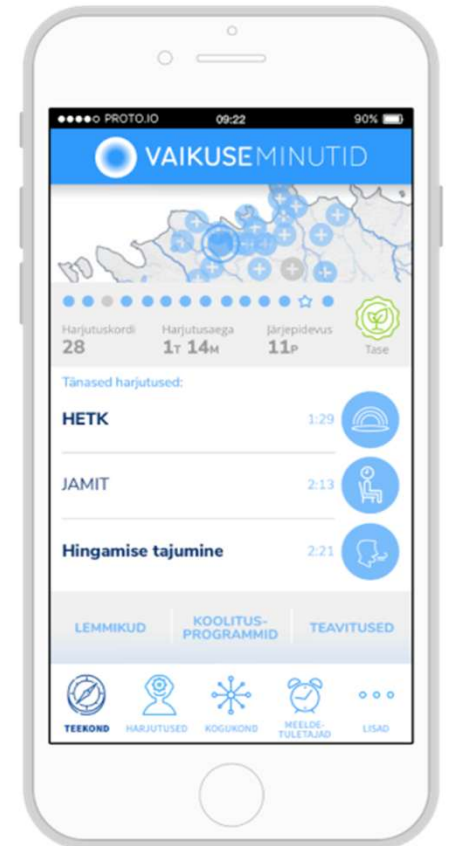
www.soundcloud.com/meelerahu

www.meelerahu.ee/meelerahu-nipid/

Vaikuseminutite nutiäpp

Calm, Headspace, Insight Timer

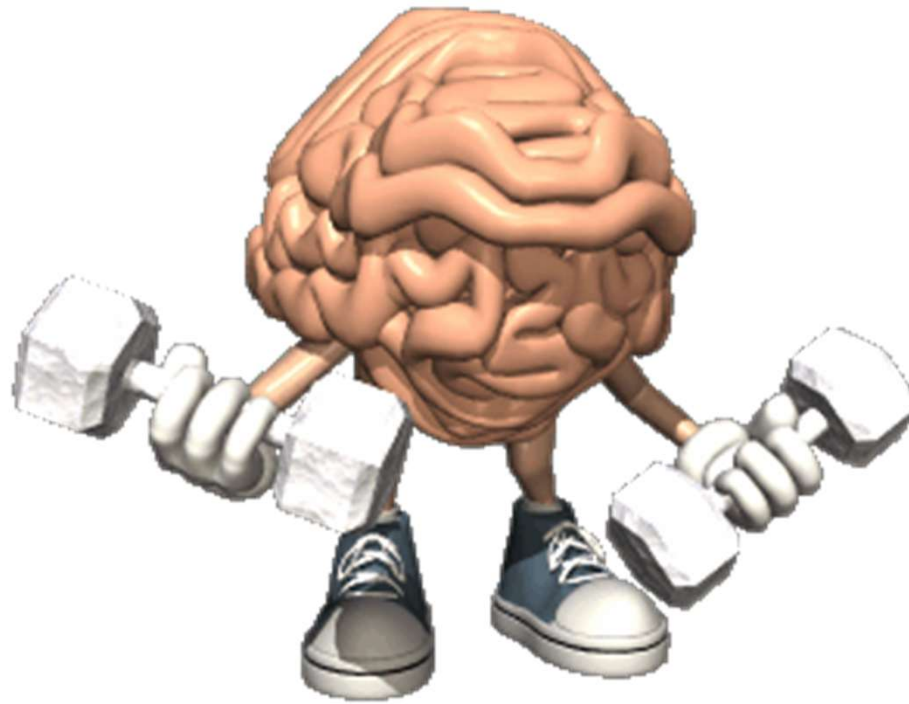
Vaikuseminutid.ee/kursus

Temaatilist lugemist

- **Mark Williams, Danny Penman. “Ärksus: tee rahuni pöörases maailmas.” Pegasus, 2016**
- Jon Kabat-Zinn. “Sa oled alati kohal. Teadveloleku meditatsioon igapäevaelus.” Varrak, 2015
- **V. Burch, D. Penman. “Tervendav teadvelolek.” Tänapäev, 2016**
- Russ Harris. „Enesekindluse lõhe“. Äripäev, 2017
- **Kristin Neff. “Enesekaastunne. Lõpetage enese nüpeldamine ja jätke ebakindlus seljataha”. Äripäev, 2017**
- Jon Acuff. “Taustahelid. Üllatav lahendus ülemõtlemisele”. Äripäev, 2023

Aitäh!

helena@meelerahu.ee